NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Årsager til psykiatriske symptomer ved demens

Det er ofte vanskeligt at skelne mellem psykiatriske symptomer som led i almindelig demensudvikling og delirium, idet både symptomer og årsager overlapper.

Delirium

Delirium er en tilstand med bevidsthedsuklarhed, svækkede kognitive funktioner, desorientering, øget eller nedsat psykomotorisk aktivitet og forstyrrelser i døgnrytmen. Delirium forekommer hyppigt blandt patienter på somatiske afdelinger og kan forekomme ved stort set alle former for alvorlig sygdom.

Hvis en patient fx udvikler desorientering, uro og kognitiv svækkelse, bør man altid lede efter somatiske årsager, før man stiller en psykiatrisk diagnose. Det såkaldt 'stille delirium' er formentlig lige så udbredt som det hyperaktive delirium – om end vanskeligere at få øje på.

Somatiske sygdomstilstande

Psykiatriske symptomer kan udløses af mere eller mindre banale somatiske sygdomstilstande forårsaget af infektioner (fx ved lungebetændelse eller urinvejsinfektion), smerter, mangelfuld væskeindtagelse (dehydrering), forstoppelse eller urinretention.

Lægemidler

Også lægemidler kan utilsigtet medføre psykiatriske symptomer – enten fordi dosis er for høj, eller fordi valget af lægemidler er uhensigtsmæssigt. Fx kan beroligende medicin og indsovningsmedicin (benzodiazepiner) i nogle tilfælde medføre konfusion og natlig uro i stedet for at fremkalde søvn.

Forandringer i nærmiljøet

Man ser desuden psykiatriske symptomer som reaktion på pludselige og væsentlige forandringer i nærmiljøet, fx ved flytning til plejehjem, eller hvis man mister sin ægtefælle. Undertiden kan selv mindre ændringer i patientens vante omgivelser i form af ommøblering eller udskiftning af personale eller medpatienter udløse psykiatriske symptomer. Både for lidt og for megen stimulation – støj, mange mennesker, aktiviteter og krav – kan forårsage psykiatriske symptomer.

Neurodegenerative forandringer

På det neurobiologiske niveau er der tegn på, at de neurodegenerative forandringer ved demens kan forårsage psykiatriske symptomer. Fx kan en ændring i niveauet af hjernens signalstoffer (bl.a. serotonin, dopamin og noradrenalin) være forbundet med udvikling af psykiatriske symptomer som depression, agitation og aggressivitet.

På tilsvarende vis menes forekomsten af adfærdsforstyrrelser ved frontotemporal demens at hænge direkte sammen med neurodegenerative forandringer i præfrontal cortex, ligesom forekomsten af synshallucinationer ved Lewy body demens måske hænger sammen med ophobningen af Lewy bodies i bl.a. de områder af hjernebarken (occipital og temporal cortex), der forarbejder synsindtryk.

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Sundhedsstyrelsen. National klinisk retningslinje for forebyggelse og behandling af adfærdsforstyrrelser hos personer med demens. København; 2019

Sundhedsstyrelsen

Forstå demens. 2 ed. København: Hans Reitzels Forlag; 2011

Hans Reitzel

Senest opdateret: 12. august 2020